

ВСТУП

Численними дослідженнями доведено, що світ у кінці ХХ століття підійшов до екологічного порогу, який вимагає радикальної зміни ціннісно-світоглядних, економічних, технологічних основ свого розвитку. Саме у зв'язку з цим була прийнята у 1992 р. в Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку «Концепція сталого розвитку». У документі, прийнятому на цій конференції «Порядок денний на ХХІ століття», була дана оцінка планетарній ситуації розвитку людства. У ній зазначалося, що протиріччя між сформованим характером розвитку цивілізації та природою досягли своєї межі. Стала очевидною безперспективність моделі розвитку цивілізації, прийнятої розвиненими країнами. Увага була акцентована на тому, що всі основні елементи глобальної соціоприродної системи: чисельність населення, виробництво продуктів харчування, промислове виробництво, споживання ресурсів і забруднення навколишнього середовища - перебувають у стані експоненціального зростання. І основними чинниками, котрі зумовили необхідність прийняття концепції сталого розвитку стали: демографічний вибух на планеті, виснаження традиційних, легко доступних горючих та мінеральних ресурсів, деградація біосфери (скорочення біорізноманіття, орних земель та ін.).

Завдяки розвитку техніки історично сформувалася особлива реальність - техносфера. Це відносно самостійний природно-штучний світ, де здійснюється різноманітна предметно-практична діяльність людини. Техносфера стала визначати реальне буття сучасної людини, охоплюючи майже всю біосферу, частину навколоземного космосу. Будучи глобальним феноменом, техносфера виступає однією з причин і найважливішим засобом сучасних глобалізаційних процесів.

Можна сказати, що до цих пір техногенез, як і взаємодія суспільства та природи в цілому, відбувався стихійно, цей глобальний

за своєю суттю процес, складався на основі об'єктивації технічними засобами різноманітних потреб людини. Масштабність технічної діяльності сучасного суспільства визначає необхідність формування не протистояння, а сумісної з біосферою техносфери. Від рішення даної проблеми, по суті, залежить в наш час гармонізація соціально-економічного та екологічного розвитку

Отже, сталий розвиток - це не тільки економічний та екологобезпечний розвиток суспільства. Це також стабільність у розвитку політичної, соціальної та інших галузей життя суспільства. За усіма цими напрямками можливі свої критерії сталості, які в самому понятті сталого розвитку повинні бути системно об'єднані. У такому тлумаченні сталий розвиток з'єднує в єдину систему екологічні, економічні, соціальні та культурологічні характеристики.

Головну роль у вирішенні соціоприродних протиріч може зіграти керований перехід до сталого розвитку, оскільки в цьому випадку мова йде про порятunek людства та біосфери. Оптимізація переходу до сталого майбутнього можлива за умови духовного вдосконалення людей, зміни їх людських якостей на основі екогуманістичних цінностей. Перехід до сталого розвитку та подальший рух по цьому шляху представляється як керована еволюція соціоприродних систем.

У збірнику представлено результати теоретичних та прикладних досліджень з актуальних проблем екології та природокористування. Розглянуті питання присвячені загальним проблемам довкілля та сталого розвитку, природно-ресурсного потенціалу території та його раціональному використанню, екологоорієнтованим та ресурсозберігаючим технологіям, поведження з відходами, моніторингу довкілля, еколотехногенної безпеки. Для наукових, інженерно-технічних працівників, фахівців з екології, техногенної безпеки та управління природокористування і природоохоронною діяльністю.

Редакційна колегія